

Barbora Kácová: *Textové proměny českých coververzí zahraničních skladeb*

(posudek vedoucího bakalářské práce na oboru Český jazyk a literatura na FF UK v Praze)

Cíl práce, její účel a směřování

Cílem práce je udělat sérii dílčích sond do – v českém kontextu dosud neprobádané – oblasti jednoho z explicitních projevů kulturního transferu, jímž jsou převzaté, jinojazyčné verze písní v rámci segmentu populární hudby. Barbora Kácová toto téma uchopuje primárně materiálově, tedy skrze analýzu konkrétních textových verzí originálu a coveru, a to ve specifickém časovém období let 1970 – 1985. Tato analýza má nabízet jak konkrétní interpretační postřehy ohledně jednotlivých převzatých písní, ale má i potenciál přispět k porozumění fungování české kultury v éře normalizace; populární hudba (a coververze se svým hitovým potenciálem pak především) byla vlivnou a výrazně slyšitelnou částí dobové kultury.

Metodologie

Jádrem výkladu nejsou silně teoretické výkladové koncepty, ale konkrétní textová analýza. Práce je nicméně solidně podložena jak literaturou vykládající dobové rysy a způsoby fungování populární hudby (Kotek, Houda), tak i obecnou literaturou vymezující cover jakožto specifický hudební žánr či útvar. Celá debata o coververzích je dnes v akademické sféře vydatná a komplexní (včetně otázky, zda samotný výraz „cover“ má být užíván i směrem k převzatým populárním písním, anebo zda jde o užší a specifitější postup, který funguje jen v rámci rockové hudby), ale asi je užitečné, že do mapování těchto debat Barbora Kácová nezabředává a práci směřuje výrazně materiálově. V tomto ohledu by nejspíš pomohlo širší a hlubší kontextové zasazení, které se v úvodu práce objevuje jen ve velmi letmé podobě. Cenné nicméně je, že autorka si průběžně uvědomuje, že éra, která ji zajímá, se vyznačuje specifickým ideologickým nastavením, a neaplikuje proto na materiál mechanicky ona obecná východiska a teze, které jí akademická literatura ke coververzím nabízí. Zároveň se průběžně snaží vyvozovat z pozorovaného materiálu určité zobecňující závěry, a proto vytváří nosné a použitelné kategorizační typologie; metodologicky je ocenění hodné, že autorka tyto kategorizace chápe jako provizorní útvary s nepevnými hranicemi – její celkové chápání kulturního dění je tu prezentováno jako promyšlené a sofistické. Komparativní analýza textu písně v originálu a v coververzi je dostatečně komplexní, poskytuje dosti fundované popisy hudební i textové složky obou verzí a pracuje spolehlivě s angličtinou v textech, kterým se věnuje. Analýzy postihují i posuny v hudební a výrazové složce, kdy přesun do českého kontextu v dané době obvykle přináší i posuny v aranžmá, jež je přibližováno popové dobové normě, využívající zvuk velkého orchestru. Pozornost je věnována i specifickému rysu, kdy je cizí původ skladby v českém normalizačním prostředí upozadován a z hlediska prezentace výsledku marginalizován. Řada interpretačních postřehů je velmi nosných, pozoruhodných či zajímavých a svěže intelektuálně zábavných. Metodologicky jsou konkrétní interpretace nastaveny správně, nechápou tedy české texty coververzí jako překlad a neposuzují jeho správnost, ale zkoumají tyto texty jakožto adaptace a posuzují, nakolik a jak jsou využita nosná místa v originálních textech a jak je posouvána motivicko-tematická rovina jako celek.

Práce s odbornou literaturou

Výklad se opírá o dostupnou odbornou literaturu, která je vůči tématu relevantní a nosná. Odbornou literaturu – jak je v takovémto případě očekávatelné – spíše aplikuje a využívá pro vytvoření

pojmového aparátu a celkového rámce přístupu, aniž by práce vedla s touto literaturou dialog a snažila se ji prověřovat a korigovat; pro bakalářskou práci je tento postup zcela přijatelný. Prameny i citace jsou uváděny přesně, systematicky; promyšlený je i způsob „katalogizace“ nosných rysů každé z analyzovaných písní.

Styl a prezentace

Práce je psaná svižným a čtenářsky vděčným výkladovým stylem, který využívá konkrétní příklady a pečlivě vyvažuje proporci materiálově popisných a zobecňujících pasáží. Směr výkladu i argumentační podloží jsou zřetelné.

Práci nicméně bohužel chybí finální editování, jež by zrevidovalo formulace, jež jsou na několika místech dosti provizorní: při dobré vůli čtenář spolehlivě chápe, co se jimi chce říci, ale z hlediska preciznosti prostě přesné nejsou. Pár příkladů: „Coververze jsou v české kultuře zajímavým fenoménem“ (s. 7) – jsou jistě velmi zajímavým kulturním jevem či postupem, ale je v nich nějaká fenoménovost?; „Horní hranice 1985 je pak pomyslným milníkem pro období, v němž na poli české pop music dochází k estetické obměně a její přeorientování blíže k discu se zástupci například v Michalu Davidovi či duu Kotvald – Hložek“ (s. 9) – čeho jsou jmenovaní „zástupci“? „Anglickému lyrickému subjektu je láska zdrojem rozkoše i trápení“ (s. 17) – reflektuje daný subjekt, že je „anglický“?; „prvomájový polibek a Máchova poema Máj“ (s. 45) – je opravdu *Máj* klasifikovatelný jako poema? V práci na některých místech poněkud hapruje i značení větné interpunkce. Naopak precizně udělané jsou překlady z angličtiny, ale i přepisy českých textů (na rozdíl od angličtiny nemáme v českém prostředí k dispozici jejich spolehlivé databáze), stejně jako závěrečné soupisy pramenů a literatury. Ocenit je třeba i úsilí o terminologickou přesnost, a to včetně lingvistických pojmů. Oceňuji, že autorka o mluvčích v písňových textech mluví důsledně jako o lyrických subjektech (a ne třeba jako o zpěvácích, což bývá zvykem), jakkoli je daný pojem syntakticky krkolomný z hlediska výkladové plynulosti a přirozenosti.

Celkové hodnocení

Práci vnímám jako přínosnou. Otevírá téma, které je aktuální a k němuž zároveň nemáme ještě ustálený slovník pojmů, ale ani výkladových rámců. Práce je nápaditá, čtivá a obnáší myšlenkové interpretační výkony, které svědčí o velmi dobrém vstřebání toho, jak na oboru usilujeme kulturu a její interpretaci chápat.

Na základě výše uvedeného **doporučuji tuto bakalářskou práci k obhajobě** a navrhuji její hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 22. 8. 2023

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.